

Έμφυλα στερεότυπα των εκπαιδευτικών στη γλώσσα και στα μαθηματικά. Οι απόψεις των εκπαιδευτικών της θεματικής ενότητας ΕΚΠ60 του ΕΑΠ

Νικόλαος Καμίτσιος

Εισαγωγή

Οι άνθρωποι με βάση το βιολογικό τους φύλο χωρίζονται σε άνδρες και γυναίκες με διαφορές στα βιολογικά τους χαρακτηριστικά. Υπάρχει όμως και το κοινωνικό φύλο, το οποίο είναι κατασκεύασμα της κοινωνίας και σύμφωνα με αυτό άνδρες και γυναίκες αποκτούν χαρακτηριστικά και πρότυπες τρόπους συμπεριφοράς τα οποία πιστεύεται πως ταιριάζουν στο βιολογικό τους φύλο (Oakley, 1972· Φρειδερίκου & Φολερού, 2007). Η ομάδα στην οποία ανήκουν υπαγορεύει τους σωστούς τρόπους συμπεριφοράς τους (Oakley, 1972· Δραγώνα, 2001· Μαραγκουδάκη, 2005· Φρειδερίκου & Φολερού, 2007). Σε αντίθεση με το βιολογικό φύλο που είναι σταθερό, το κοινωνικό φύλο μεταβάλλεται σε διαφορετικό τόπο, χρόνο και κοινωνία (Oakley, 1972· Butler, 1990· Delphy, 2008).

Τα στερεότυπα είναι υπεραπλουστευμένες αντιλήψεις, υποθέσεις και προσδοκίες για συγκεκριμένες συμπεριφορές μίας ομάδας ανθρώπων, οι οποίες δεν βασίζονται σε αληθινά γεγονότα (Ambrosewicz-Jacobs, 2003· Plous, 2003· Δραγώνα, 2004· Bordalo, Coffman, Gennaioli & Shleifer, 2019). Εξαρτώνται από τον πολιτισμό, τόπο και χρόνο στα οποία κατασκευάζονται και μεταβάλλονται αναλόγως με αυτά (Plante, Theoret & Favreau, 2009· Δραγώνα, 2014). Τα έμφυλα στερεότυπα αφορούν το βιολογικό φύλο του ανθρώπου και ενσαρκώνονται με τη βοήθεια του κοινωνικού φύλου. Τα άτομα με έμφυλα στερεότυπα θεωρούν αυθαίρετα πως οι άνθρωποι έχουν και πρέπει να έχουν χαρακτηριστικά με μοναδικό κριτήριο του βιολογικό τους φύλο (Oakley, 1972· Tajfel & Turner, 2004). Δηλαδή, υπαγορεύουν στους ανθρώπους ρόλους (Κανταρτζή, 2003· Tajfel & Turner, 2004· Μαραγκουδάκη, 2008).

Ένας από τους βασικούς φορείς μετάδοσης έμφυλων στερεοτύπων είναι το σχολείο. Μεταφέρει τα έμφυλα στερεότυπα από την οικογένεια και μάλιστα τα εδραιώνει και τα νομιμοποιεί (Arnot, 2006· Μαραγκουδάκη, 2008· Kollmayer, Schobe & Spiel, 2018). Όπλα του σε αυτό είναι η ενιαία εκπαιδευτική πολιτική του, το αναλυτικό πρόγραμμα, τα σχολικά εγχειρίδια (Μαρα-

γκουδάκη, 2008· Telioussi, Zafiri & Pliogou, 2020) και οι εκπαιδευτικοί (Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 2008· Kollmayer et al., 2018).

Κάποιοι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι τα αγόρια και κάποιοι πως τα κορίτσια τα καταφέρνουν καλύτερα στο μάθημα της γλώσσας. Αναδεικνύεται πως κάποιοι εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως τα κορίτσια παρουσιάζουν μεγαλύτερη επίδοση από τα αγόρια στο μάθημα της γλώσσας (Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 2008· Mwamwenda, 2011· Lavy & Sand, 2018· Li, McLellan & Forbes, 2021). Σε άλλες έρευνες εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως αυτό συμβαίνει γιατί τα κορίτσια προσπαθούν περισσότερο (Muntoni & Retelsdorf, 2018· Doornkamp et al., 2022). Αντίθετα στην έρευνα των Agarwal & Shukla (2017) οι εκπαιδευτικοί καταλήγουν πως τα αγόρια και τα κορίτσια δεν παρουσιάζουν διαφορές στη συνολική τους επίδοση στη γλώσσα.

Σύμφωνα με κάποιους εκπαιδευτικούς διαφαίνεται πως τα αγόρια έχουν μεγαλύτερη επίδοση στο μάθημα των μαθηματικών από τα κορίτσια (Ifegbesan, 2010· Mwamwenda, 2011· Morrisette, Jesme & Hunter, 2018· Tahseldar, 2018). Αντίθετα στην έρευνα των Παπαπάνου, Ραβάνη & Δεληγιάννη (2007) η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι τα κορίτσια παρουσιάζουν μεγαλύτερες επιδόσεις στα μαθηματικά. Στις έρευνες των Dersch, Heyder & Eitel (2022) αλλά και του Tiedemann (2000) οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι τα κορίτσια πρέπει να προσπαθήσουν περισσότερο για να επιτύχουν το ίδιο υψηλές επιδόσεις στα μαθηματικά με τα αγόρια. Στην έρευνα των Θεοδωράκη & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 2007) οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι οι επιδόσεις των αγοριών στα μαθηματικά είναι ανεξάρτητες από το επίπεδο των γνώσεών τους. Άλλοι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν πως οι μαθητές/τριες δεν εμφανίζουν έμφυλες διαφορές στην επίδοση στα μαθηματικά (Helwig, Anderson & Tindal, 2001· Leedy, LaLonde & Runk, 2003).

Με βάση την ανωτέρω πολυφωνία κρίνεται αναγκαίο να διερευνηθούν σε ελληνική κοινωνία επικαιροποιημένες απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με έμφυλα στερεότυπα στα μαθήματα της γλώσσας και των μαθηματικών. Με την παρούσα έρευνα αναμένεται να εμπλουτιστεί η ελληνική βιβλιογραφία. Επίσης η έρευνα προσπαθεί να απαντήσει σε συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα και μπορεί να αποτελέσουν βάση για εξοικείωση με τα έμφυλα στερεότυπα των εκπαιδευτικών καθώς και για περαιτέρω διερεύνηση του ζητήματος. Τέλος δεν μελετάται η διερεύνηση πιθανής σχέσης μεταξύ έμφυλων διαφορών στις επιδόσεις των παιδιών και των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις επιδόσεις των δύο φύλων στη γλώσσα και στα μαθηματικά.

Μεθοδολογία

Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών, που παρακολουθούν την ΘΕ ΕΚΠ60 «Εκπαίδευση: Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες» του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής» του ΕΑΠ, το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023, για τις έμφυλες διαφορές στην επίδοση των μαθητών/τριών στη γλώσσα και στα μαθηματικά. Τα ερευνητικά ερωτήματα που διατυπώνονται σε σχέση με τον σκοπό της παρούσας έρευνας είναι τα εξής:

1. Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών της θεματικής ενότητας ΕΚΠ60 του ΕΑΠ για την επίδοση των μαθητών/μαθητριών στο μάθημα της γλώσσας;
2. Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών της θεματικής ενότητας ΕΚΠ60 του ΕΑΠ για την επίδοση των μαθητών/μαθητριών στο μάθημα των μαθηματικών;
3. Σχετίζονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών της θεματικής ενότητας ΕΚΠ60 του ΕΑΠ για την επίδοση των μαθητών/μαθητριών στο μάθημα της γλώσσας και στο μάθημα των μαθηματικών;

Ερευνητική στρατηγική και ερευνητικό σχέδιο

Επιλέχτηκε η ποσοτική στρατηγική έρευνας γιατί έχει τη δυνατότητα να αποδώσει αντικειμενικά και εξωτερικά την πραγματικότητα της κοινωνίας. Μπορεί να γίνει ανάλυση των δεδομένων αφού γίνει πρώτα η συλλογή τους (Bryman, 2017). Έγινε επιλογή συγχρονικού σχεδίου μαζί με μελέτη περίπτωσης για τη συλλογή επικαιροποιημένων, σε ορισμένο χρονικό σημείο, δεδομένων, ποσοτικών δεδομένων (Bryman, 2017).

Πληθυσμός, δείγμα, δειγματοληψία

Ο πληθυσμός της έρευνας είναι οι 421 εκπαιδευτικοί που παρακολουθούν την ΘΕ ΕΚΠ60 «Εκπαίδευση: Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες» του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής» του ΕΑΠ, το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023. Το δείγμα αποτελούν 171 άτομα, υποσύνολο (40,61%) του ανωτέρω πληθυσμού. Επιλέχτηκε ο ανωτέρω πληθυσμός καθώς τα υποκείμενα είναι εκπαιδευτικοί της Ελλάδας, μελετούν τα έμφυλα στερεότυπα και εκπαιδεύονται να τα αναγνωρίζουν. Παρουσιάζει ενδιαφέρον να διερευνηθούν οι απόψεις τους και να εξεταστεί κατά πόσο υιοθετούν και ενστερνίζονται

τα έμφυλα στερεότυπα για τις επιδόσεις μαθητών/τριών στη γλώσσα και στα μαθηματικά.

Αξιοποιήθηκε τύπος πιθανοτικού δείγματος, η τυχαία δειγματοληψία και παραγωγή τυχαίων αριθμών με τη βοήθεια υπολογιστή (Bryman, 2017) καθώς είναι πιο πιθανό το δείγμα να είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού και για να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα δειγματοληπτικού σφάλματος. Η τυχαία δειγματοληψία είναι βολική για τον ερευνητή και για τους υποψήφιους συμμετέχοντες λόγω της πλατφόρμας του ΕΑΠ που επιτρέπει την αποστολή μηνυμάτων και μπορεί να γίνει άμεσα η πραγματοποίησή της από τον ερευνητή (Bryman, 2017).

Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Αφού διατυπώθηκαν οι λειτουργικοί ορισμοί, χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο ερωτηματολόγιο. Δύο ομάδες ερωτήσεων με τις απόψεις εκπαιδευτικών για τις έμφυλες διαφορές στην επίδοση των μαθητών/τριών στη γλώσσα και στα μαθηματικά περιλαμβάνουν από 10 ερωτήσεις κλειστού τύπου, πέντε βαθμών κλίμακας Likert. Αποτελείται από 1- Διαφωνώ Απόλυτα έως 5- Συμφωνώ Απόλυτα (Bryman, 2017). Οι ερωτήσεις είναι απλές, εύκολα κατανοητές και δομημένες ώστε να είναι ευχάριστες οπτικά. Το ερωτηματολόγιο διενεμήθη 4 Μαρτίου 2023.

Εγκυρότητα, αξιοπιστία και αρχές δεοντολογίας

Η παρούσα έρευνα παρουσιάζει εγκυρότητα μέτρησης καθώς αντανακλά την έννοια στην οποία αναφέρεται (Bryman, 2017). Μετρά τις απόψεις των ανωτέρω εκπαιδευτικών. Επίσης παρουσιάζει φαινομενική (ονομαστική) εγκυρότητα. Η κλίμακα πέντε βαθμών Likert όπου 1-Διαφωνώ Απόλυτα έως 5- Συμφωνώ Απόλυτα χρησιμοποιείται έτσι ώστε να γίνει ποσοτικοποίηση των απόψεών τους. Φαίνεται πως αποτυπώνει το περιεχόμενο της παρούσας έρευνας (Bryman, 2017).

Οι συμμετέχοντες/ουσες έδωσαν συγκατάθεσή για συμμετοχή αφού φυσικά διάβασαν το έντυπο συγκατάθεσης και ενημέρωσης. Η διαδικασία ήταν άνετη. Η διανομή των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε μαζί με το ενημερωτικό υλικό μέσω της εφαρμογής Google Forms, με την ενημέρωση να απαντήσουν όταν βρουν χρόνο, μέσα στο χρονικό όριο των δύο εβδομάδων. Διενεργήθηκε πιλοτική έρευνα για να διαπιστωθούν ελλείψεις και τρόποι βελτίωσης του εργαλείου (Bryman, 2017).

Το Άλφα του Cronbach χρησιμοποιείται στην παρούσα έρευνα ως συντελεστής εσωτερικής αξιοπιστίας για τους δύο άξονες, απόψεις των εκπαιδευ-

τικών της θεματικής ενότητας ΕΚΠ60 του ΕΑΠ το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023 για τις έμφυλες διαφορές στην επίδοση των μαθητών/τριών στη γλώσσα και στα μαθηματικά (Byrman, 2017). Ο δείκτης είναι 0,782 και 0,841 για τον πρώτο και δεύτερο άξονα αντίστοιχα.

Μεθοδολογικό πλαίσιο ανάλυσης δεδομένων

Για την ανάλυση των δεδομένων της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε το SPSS v.25 (Κατσή, Σιδερίδης & Εμβαλωτής, 2010). Χρησιμοποιήθηκαν πίνακες κατανομής συχνοτήτων για το πλήθος των υποκειμένων του δείγματος καθώς και το πλήθος (σχετική συχνότητα) για κάθε μία από τις κατηγορίες των μεταβλητών.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται με βάση τους δύο άξονες «απόψεις των εκπαιδευτικών για τις έμφυλες διαφορές στην επίδοση των μαθητών/τριών στη γλώσσα και στα μαθηματικά» αντίστοιχα. Κάθε άξονας αποτελείται από 10 καταφατικές ερωτήσεις κλίμακας Likert (Κατσή & συν., 2010) και οι πέντε επιλογές είναι από «1- Διαφωνώ Απόλυτα» έως «5 – Συμφωνώ Απόλυτα».

Πίνακας 1. Συχνότητες: Απόψεις εκπαιδευτικών της ΕΚΠ60 για τις επιδόσεις μαθητών/τριών στη γλώσσα

		1- Διαφωνώ Απόλυτα	2- Διαφωνώ	3- Ούτε Διαφωνώ, Ούτε Συμφωνώ	4- Συμφωνώ	5- Συμφωνώ Απόλυτα	
Επιτυχία	Κορίτσια	Ποσοστό	0,6%	1,8%	36,8%	56,7%	4,1%
	Κορίτσια	Συχνότητα	1	3	63	97	7
Αγόρια	Αγόρια	Ποσοστό	0,6%	3,5%	53,2%	40,4%	2,3%
	Αγόρια	Συχνότητα	1	6	91	69	4

Καθορογραμμένα γραπτά	Κορίτσια	Ποσοστό	0,6%	5,3%	33,9%	54,4%	5,8%
		Συχνότητα	1	9	58	93	10
	Αγόρια	Ποσοστό	4,1%	35,7%	49,1%	9,9%	0,0%
		Συχνότητα	7	61	84	17	0
Επιμονή	Κορίτσια	Ποσοστό	1,2%	6,4%	40,4%	46,2%	5,8%
		Συχνότητα	2	11	69	79	10
	Αγόρια	Ποσοστό	1,2%	28,1%	56,7%	12,9%	1,2%
		Συχνότητα	2	48	97	22	2
Ικανότητα	Κορίτσια	Ποσοστό	9,9%	28,1%	34,5%	24,0%	2,9%
		Συχνότητα	17	48	59	41	5
	Αγόρια	Ποσοστό	11,1%	35,1%	44,4%	7,6%	1,8%
		Συχνότητα	19	60	76	13	3
Απόλαυση	Κορίτσια	Ποσοστό	0,6%	0,6%	35,7%	58,5%	4,7%
		Συχνότητα	1	1	61	100	8
	Αγόρια	Ποσοστό	1,8%	17,0%	61,4%	18,1%	1,8%
		Συχνότητα	3	29	105	31	3
N=171							

Στον παραπάνω πίνακα συχνοτήτων, Πίνακας 1, δίνονται οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις απόψεις τους για τις επιδόσεις αγοριών και κοριτσιών στη γλώσσα. Φαίνεται πως στην 1η ερώτηση οι περισσότεροι (105) με ποσοστό 61,4% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, Ούτε Συμφωνώ». Στην 2η ερώτηση οι περισσότεροι (100) με ποσοστό 58,5% απάντησαν «Συμφωνώ». Στην 3η ερώτηση οι (76) με ποσοστό 44,4% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ και οι (60) με ποσοστό 35,1% απάντησαν «Διαφωνώ». Στην 4η ερώτηση οι (59) με ποσοστό 34,5% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ» και οι (48) με ποσοστό 28,1% απάντησαν «Διαφωνώ». Στην 5η ερώτηση οι περισσότεροι (97) με ποσοστό 56,7% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ». Στην 6η ερώτηση οι (79) με ποσοστό 46,2% απάντησαν «Συμφωνώ» και οι (69) με ποσοστό 40,4% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ». Στην 7η ερώτηση οι (84) με ποσοστό 49,1% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ» και οι (61) με ποσοστό 35,7% απάντησαν «Διαφωνώ». Στην 8η ερώτηση οι (93) με ποσοστό 54,4% απάντησαν «Συμφωνώ». Στην 9η ερώτηση οι (91) με ποσοστό 53,2% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ». Στην 10η ερώτηση οι περισσότεροι (97) με ποσοστό 56,7% απάντησαν «Συμφωνώ».

Πίνακας 2. Συχνότητες: Απόψεις εκπαιδευτικών της ΕΚΠ60 για τις επιδόσεις μαθητών/τριών στα μαθηματικά

		1- Διαφωνώ Απόλυτα	2- Διαφωνώ	3- Ούτε Διαφωνώ, Ούτε Συμφωνώ	4- Συμφωνώ	5- Συμφωνώ Απόλυτα	
Επιτυχία	Κορίτσια	Ποσοστό	2,3%	5,8%	51,5%	38,6%	1,2%
		Συχνότητα	4	10	88	66	2
	Αγόρια	Ποσοστό	2,3%	5,3%	43,9%	46,8%	1,2%
		Συχνότητα	4	9	75	80	2

Πράξεις με το μισό	Κορίτσια	Ποσοστό	2,9%	9,4%	48,0%	36,8%	1,8%
		Συχνότητα	5	16	82	63	3
	Αγόρια	Ποσοστό	2,3%	8,2%	41,5%	44,4%	2,9%
		Συχνότητα	4	14	71	76	5
Προσπάθεια	Κορίτσια	Ποσοστό	2,9%	8,8%	55,6%	31,6%	0,6%
		Συχνότητα	5	15	95	54	1
	Αγόρια	Ποσοστό	5,8%	12,9%	50,3%	29,8%	0,0%
		Συχνότητα	10	22	86	51	0
Ικανότητα	Αγόρια	Ποσοστό	31,6%	33,3%	25,1%	9,4%	0,0%
		Συχνότητα	54	57	43	16	0
Ανδρικό πεδίο	Αγόρια	Ποσοστό	59,6%	32,7%	6,4%	0,0%	0,6%
		Συχνότητα	102	56	11	0	1
Ικανοποίηση	Κορίτσια	Ποσοστό	1,2%	8,2%	56,7%	31,0%	1,8%
		Συχνότητα	2	14	97	53	3
	Αγόρια	Ποσοστό	0,6%	2,9%	38,0%	55,6%	2,3%
		Συχνότητα	1	5	65	95	4
N=170							

Στον παραπάνω πίνακα συχνοτήτων, Πίνακας 2, δίνονται οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις απόψεις τους για τις επιδόσεις αγοριών και κοριτσιών στα μαθηματικά. Φαίνεται πως στην 1η ερώτηση οι (95) με ποσοστό 55,6% απάντησαν «Συμφωνώ». στην 2η ερώτηση οι (97) με ποσοστό 56,7% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ». Στην 3η ερώτηση οι περισσότεροι (102) με ποσοστό 59,6% απάντησαν «Διαφωνώ Απόλυτα». Στην 4η ερώτηση οι (57) με ποσοστό 33,3% απάντησαν «Διαφωνώ», οι (54) με ποσοστό 31,6% απάντησαν «Διαφωνώ Απόλυτα». Στην 5η ερώτηση οι (86) με ποσοστό 50,3% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ».

Στην 6η ερώτηση οι περισσότεροι (95) με ποσοστό 55,6% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ». Στην 7η ερώτηση οι (76) με ποσοστό 44,4% απάντησαν «Συμφωνώ», οι (71) με ποσοστό 41,5% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ». Στην 8η ερώτηση οι (82) με ποσοστό 48% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ», οι (63) με ποσοστό 36,8% απάντησαν «Συμφωνώ». Στην 9η ερώτηση οι (80) με ποσοστό 46,8% απάντησαν «Συμφωνώ», οι (75) με ποσοστό 43,9% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ». στην 10η ερώτηση οι (88) με ποσοστό 51,5% απάντησαν «Ούτε Διαφωνώ, ούτε Συμφωνώ».

Σχηματίστηκαν ζευγάρια διατακτικών μεταβλητών που αφορούν την επιτυχία αγοριών και κοριτσιών στη γλώσσα και τα μαθηματικά.

- 1 «τα αγόρια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα της γλώσσας» και «τα αγόρια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα των μαθηματικών»,
- 2 «τα κορίτσια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα της γλώσσας» και «τα κορίτσια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα των μαθηματικών»,
- 3 «τα αγόρια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα της γλώσσας» και «τα κορίτσια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα των μαθηματικών»,
- 4 «τα κορίτσια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα της γλώσσας» και «τα αγόρια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα των μαθηματικών»,
- 5 «τα αγόρια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα της γλώσσας» και «τα κορίτσια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα της γλώσσας»
- 6 «τα αγόρια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα των μαθηματικών» και «τα κορίτσια τα καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στο μάθημα των μαθηματικών»

Επιχειρήθηκε έλεγχος ανεξαρτησίας με το κριτήριο χ^2 . Ελέγχθηκε πρώτα

αν ισχύουν οι προϋποθέσεις του κριτηρίου και διαπιστώθηκε πως δεν έχουν όλα τα κελιά τουλάχιστον 5 παρατηρήσεις και το ποσοστό των συχνοτήτων που είναι μικρότερες από 5 υπερβαίνει το 25%. Έτσι επιχειρήθηκε ανάλυση συσχέτισης για τις διατακτικές μεταβλητές χρησιμοποιώντας τον μη παραμετρικό δείκτη Spearman rho (Κατσίης & συν., 2010).

Τέθηκαν οι υποθέσεις για τα έξι ζευγάρια μεταβλητών. H_0 : πως δεν υπάρχει σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών και H_1 : Υπάρχει σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Έπειτα τέθηκε το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α στο 0,05 και εφαρμόστηκε το κριτήριο στα άτομα. Στον παρακάτω πίνακα, Πίνακας 3, η τιμή p του ελέγχου και στις έξι αναλύσεις συσχέτισης είναι 0,000 δηλαδή μικρότερη από 1%. Στη συνέχεια συγκρίθηκε με το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$ όπου $p < \alpha$. Άρα απορρίφθηκε η αρχική υπόθεση H_0 και έγινε δεκτή η εναλλακτική H_1 . Έτσι προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα στον Πίνακα 3.

- 1 Υπάρχει σχέση μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των αγοριών στη γλώσσα και των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των αγοριών στα μαθηματικά. Τέλος, μελετήθηκε η τιμή του δείκτη η οποία είναι 0,299. Άρα οι μεταβλητές παρουσιάζουν μικρή αναλογική σχέση.
- 2 Υπάρχει σχέση μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των κοριτσιών στη γλώσσα και των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των κοριτσιών στα μαθηματικά. Τέλος, μελετήθηκε η τιμή του δείκτη η οποία είναι 0,424. Άρα οι μεταβλητές παρουσιάζουν μέτρια αναλογική σχέση.
- 3 Υπάρχει σχέση μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των αγοριών στη γλώσσα και των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των κοριτσιών στα μαθηματικά. Τέλος, μελετήθηκε η τιμή του δείκτη η οποία είναι 0,363. Άρα οι μεταβλητές παρουσιάζουν μικρή αναλογική σχέση.
- 4 Υπάρχει σχέση μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των κοριτσιών στη γλώσσα και των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των αγοριών στα μαθηματικά. Τέλος, μελετήθηκε η τιμή του δείκτη η οποία είναι 0,455. Άρα οι μεταβλητές παρουσιάζουν μέτρια αναλογική σχέση.
- 5 Υπάρχει σχέση μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των αγοριών στη γλώσσα και των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των κοριτσιών στη γλώσσα. Τέλος, μελετήθηκε η τιμή του δείκτη η οποία είναι 0,693. Άρα οι μεταβλητές παρουσιάζουν ισχυρή αναλογική σχέση.

- 6 Υπάρχει σχέση μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των αγοριών στα μαθηματικά και των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των κοριτσιών στα μαθηματικά. Τέλος, μελετήθηκε η τιμή του δείκτη η οποία είναι 0,777. Άρα οι μεταβλητές παρουσιάζουν ισχυρή αναλογική σχέση.

Πίνακας 3. Έλεγχοι συσχέτισης απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των μαθητών/μαθητριών στη γλώσσα με αυτές στα μαθηματικά (Spearman Rho)

N=170

	Correlation Coefficient	Sig. (2-tailed)	Σχέση
Αγόρια γλώσσα x Αγόρια μαθηματικά	0,299	0,000	Μικρή αναλογική σχέση
Κορίτσια γλώσσα x Κορίτσια μαθηματικά	0,424	0,000	Μέτρια αναλογική σχέση
Αγόρια γλώσσα x Κορίτσια μαθηματικά	0,363	0,000	Μικρή αναλογική σχέση
Κορίτσια γλώσσα x Αγόρια μαθηματικά	0,455	0,000	Μέτρια αναλογική σχέση
Αγόρια γλώσσα x Κορίτσια γλώσσα	0,693	0,000	Ισχυρή αναλογική σχέση
Αγόρια μαθηματικά x Κορίτσια μαθηματικά	0,777	0,000	Ισχυρή αναλογική σχέση

Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών, που παρακολουθούσαν την ΘΕ ΕΚΠ60 «Εκπαίδευση: Πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες» του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής» του ΕΑΠ, το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023, για τις έμφυλες διαφορές στην επίδοση των μαθητών/τριών στη γλώσσα και στα μαθηματικά. Για την επιτυχία του στόχου αυτού σχηματίστηκαν τρία σχετικά ερωτήματα και διαμοιράστηκε ηλεκτρονικά ερωτηματολόγιο στους εκπαιδευτικούς. Απάντησαν 171 εκπαιδευτικοί.

Οι περισσότεροι ήταν γυναίκες, με ανώτερο επίπεδο σπουδών πτυχίο, ΑΕΙ/ΤΕΙ και εργαζόμενοι.

Σχετικά με το πρώτο ερώτημα, «την άποψη των εκπαιδευτικών για την επίδοση των μαθητών/τριών στη γλώσσα», αναδείχτηκαν τα εξής. Αναδείχτηκε πως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί πως τα κορίτσια απολαμβάνουν το μάθημα της γλώσσας. Το παραπάνω εύρημα επιβεβαιώνει τις έρευνες των Retelsdorf, Schwartz & Asbrock (2015) και των Θεοδωράκη & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή (2007) ενώ οι Li et al. (2021) υποστηρίζουν πως τα αγόρια και κορίτσια απολαμβάνουν το μάθημα της γλώσσας στον ίδιο βαθμό. Στην παρούσα έρευνα όμως διαφάνηκε πως οι εκπαιδευτικοί θεωρούν τα κορίτσια απολαμβάνουν περισσότερο τη γλώσσα από ό,τι τα αγόρια, για τα οποία απάντησαν πως ούτε διαφωνούν και ούτε συμφωνούν.

Επίσης δεν διαφάνηκε το στερεότυπο από την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών πως είτε τα αγόρια, είτε τα κορίτσια έχουν έμφυτες ικανότητες για να αντεπεξέλθουν στη γλώσσα. Στις έρευνες των Agarwal & Shukla (2017) των Li et al. (2021) και του Mwamwenda (2011) οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως τα κορίτσια είναι προικισμένα από τη φύση για να τα καταφέρουν στη γλώσσα. Επίσης κάποιοι εκπαιδευτικοί στην έρευνα των Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή (2008) θεωρούν εντυπωσιασμένοι από το μυαλό των αγοριών, ενώ στις έρευνες των Retelsdorf et al. (2015) και των Morrissette et al. (2018) οι εκπαιδευτικοί δεν θεωρούν τα αγόρια ικανά να αντεπεξέλθουν στη γλώσσα.

Επιπλέον η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών απάντησε πως τα κορίτσια αφοσιώνονται και επιμένουν για την ολοκλήρωση δραστηριότητας στη γλώσσα. Αυτό επιβεβαιώνεται από διάφορες έρευνες (Παπαπάνου & συν., 2007· Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 2008· Retelsdorf et al., 2015· Muntoni & Retelsdorf, 2018· Doornkamp et al., 2022). Όμως, για τα αγόρια, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών της παρούσας έρευνας απάντησε πως ούτε διαφωνεί, ούτε συμφωνεί για την επιμονή και αφοσίωσή τους στη γλώσσα, επιβεβαιώνοντας τις ανωτέρω έρευνες που αναδεικνύουν πως οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι τα κορίτσια προσπαθούν περισσότερο στη γλώσσα από ό,τι στα αγόρια.

Σχετικά με την άποψη των εκπαιδευτικών για τα καθαρογραμμένα γραπτά σε αυτή την έρευνα αναδείχτηκε πως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών ισχυρίζεται ότι τα κορίτσια έχουν καθαρογραμμένα γραπτά ενώ για τα αγόρια σχεδόν η πλειοψηφία δήλωσε πως ούτε διαφωνεί και ούτε συμφωνεί σε αυτό. Οι απόψεις τους για τα κορίτσια επιβεβαιώνουν τις απόψεις των εκπαιδευτικών στις έρευνες του Ifegbesan (2010), των Morrissette et al. (2018), του Tahseldar, (2018) και των Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή (2008). Αντίθετα στις έρευνες των Morrissette et al. (2018) και των Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή (2008) οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως τα αγόρια είναι ακατάστατα,

τσαπατσούλικά με γεμάτα σβησίματα τετράδια, κάτι που δεν επιβεβαιώνει η παρούσα έρευνα.

Τέλος, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών απάντησε πως τα κορίτσια καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στη γλώσσα. Το παραπάνω εύρημα επιβεβαιώνει τις απόψεις εκπαιδευτικών στις έρευνες των Lavy & Sand, (2018), των Li et al. (2021), του Mwamwenda (2011) και των Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή (2008). Όμως, στην παρούσα έρευνα η πλειοψηφία ούτε διαφωνεί ούτε συμφωνεί πως τα αγόρια καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στη γλώσσα. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την έρευνα των Agarwal & Shukla (2017) στους οποίους οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν πως αγόρια και κορίτσια δεν παρουσιάζουν διαφορές στη συνολική τους επίδοση.

Σχετικά με το δεύτερο ερώτημα «την άποψη των εκπαιδευτικών για την επίδοση των μαθητών/τριών στα μαθηματικά», αναδείχτηκαν τα εξής. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί πως τα αγόρια νιώθουν ικανοποίηση στα μαθηματικά. Αυτό επιβεβαιώνει τις έρευνες των Chionidou-Moskofoglou & Chatzivasiliadou-Lekka (2008), Leedy et al. (2003), των Morrissette et al. (2018), της Nurlu (2017) και του Tiedemann (2002). Για τα κορίτσια, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών στην παρούσα έρευνα απάντησε πως ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί για το αίσθημα ικανοποίησης στα μαθηματικά. Στις έρευνες των Chionidou-Moskofoglou & Chatzivasiliadou-Lekka (2008), των Leedy et al. (2003) και του Tiedemann (2002) οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν πως τα κορίτσια δεν θεωρούν τόσο σημαντικά τα μαθηματικά και βαριούνται και παραιτούνται εύκολα.

Για το αν τα μαθηματικά ταιριάζουν μόνο σε άνδρες και αγόρια η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών στην παρούσα έρευνα απάντησε πως διαφωνεί απόλυτα. Αυτό επιβεβαιώνει την έρευνα των Παπαπάνου & συν. (2007) όπου δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών για το αν τα μαθηματικά ταιριάζουν μονάχα σε αγόρια. Παράλληλα όμως, το ανωτέρω εύρημα έρχεται σε αντίθεση με τις έρευνες των Dersch et al. (2022), των Leedy et al. (2003) και του Tiedemann (2002) όπου οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι τα μαθηματικά είναι ανδρικός τομέας.

Για την άποψη πως τα αγόρια έχουν έμφυτο ταλέντο για να αντεπεξέλθουν στα μαθηματικά η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών της παρούσας έρευνας απάντησε πως διαφωνεί με αυτό. Αυτό το εύρημα έρχεται σε αντίθεση με τις έρευνες από τη βιβλιογραφία, όπου οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι τα αγόρια έχουν έμφυτες ικανότητες για να αντεπεξέλθουν στα μαθηματικά (Chionidou-Moskofoglou & Chatzivasiliadou-Lekka, 2008· Tahseldar, 2018· Dersch et al., 2022· Doornkamp et al., 2022). Επίσης αντιτίθεται στις έρευνες των Ifegbesan (2010) και του Tahseldar (2018) όπου οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι

τα αγόρια έχουν επιστημονικές ικανότητες που τα βοηθά στα μαθηματικά. Σε άλλες έρευνες, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως τα αγόρια έχουν από τη φύση τους λογικό τρόπο σκέψης (Tiedemann, 2000· 2002· Chionidou-Moskofoglou & Chatzivasiliadou-Lekka, 2008· Agarwal & Shukla, 2017· Nurlu, 2017).

Για την αφοσίωση και επιμονή μαθητών/τριών για την ολοκλήρωση δραστηριότητας στα μαθηματικά η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών της παρούσας έρευνας απάντησε πως ούτε διαφωνεί, ούτε συμφωνεί τόσο για τα αγόρια όσο και για τα κορίτσια. Στη βιβλιογραφία κάποιοι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι τα αγόρια προσπαθούν και επιμένουν μέχρι να τα καταφέρουν στα μαθηματικά (Tiedemann, 2002· Θεοδωράκη & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 2007· Chionidou-Moskofoglou & Chatzivasiliadou-Lekka, 2008) ενώ στην έρευνα των Chionidou-Moskofoglou & Chatzivasiliadou-Lekka (2008) οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν πως τα αγόρια ψάχνουν εναλλακτικές λύσεις στις ασκήσεις. Για τα κορίτσια από τη μια στην έρευνα των Dersch et al. (2022) οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν πως και τα κορίτσια προσπαθούν στα μαθηματικά ενώ σε άλλες έρευνες οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν πως τα κορίτσια δεν αφοσιώνονται στα μαθηματικά, βαριούνται και παραιτούνται εύκολα από τη δραστηριότητα (Θεοδωράκη & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 2007· Chionidou-Moskofoglou & Chatzivasiliadou-Lekka, 2008). Τέλος, υπάρχει και η έρευνα των Helwig et al. (2001) όπου οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως και τα αγόρια και τα κορίτσια προσπαθούν στα μαθηματικά.

Επίσης, ένα μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών της παρούσας έρευνας, υποστήριξε πως συμφωνεί με το ότι τα αγόρια κάνουν αριθμητικές πράξεις με το μυαλό τους, όπως και στις απόψεις των εκπαιδευτικών στην έρευνα της Nurlu (2017). Στην έρευνα των Chionidou-Moskofoglou & Chatzivasiliadou-Lekka (2008) οι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν πως τα αγόρια ολοκληρώνουν τις ασκήσεις γρήγορα. Για τα κορίτσια σχεδόν η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών της παρούσας έρευνας απάντησε πως ούτε διαφωνεί, ούτε συμφωνεί πως κάνουν αριθμητικές πράξεις με το μυαλό τους. Βέβαια, στην έρευνα της Nurlu (2017) οι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν πως τα κορίτσια δεν κατέχουν αυτή τη δεξιότητα και πως χρειάζονται πάντα χαρτί και μολύβι.

Τέλος, αρκετοί εκπαιδευτικοί της παρούσας έρευνας θεωρούν πως τα αγόρια καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στα μαθηματικά, επιβεβαιώνοντας τις έρευνες του Ifegbesan (2010), των Morrissette et al. (2018), του Mwamwenda (2011) και του Tahseldar (2018). Για τα κορίτσια στην παρούσα έρευνα η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών απάντησε πως ούτε διαφωνεί, ούτε συμφωνεί πως καταφέρνουν και επιτυγχάνουν στα μαθηματικά. Όμως, στην έρευνα των Παπαπάνου & συν. (2007) οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι τα κορίτσια εμφανίζουν υψηλές επιδόσεις στα μαθηματικά.

Σχετικά με το τρίτο ερώτημα, «για το αν σχετίζονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την επίδοση των μαθητών/τριών στη γλώσσα και στα μαθηματικά» προέκυψαν διάφορα ευρήματα. Όσον αφορά τη σχέση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των αγοριών στη γλώσσα και στα μαθηματικά αναδείχτηκε πως οι μεταβλητές παρουσιάζουν μικρή αναλογική σχέση. Οπότε οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως υπάρχει αναλογική σχέση στις επιδόσεις των αγοριών στα δύο αυτά μαθήματα αλλά είναι μικρή. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την έρευνα των Retelsdorf et al. (2015) στην οποία οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν πως τα αγόρια είναι φυσιολογικό να μην έχουν υψηλές επιδόσεις στη γλώσσα, παρά μόνο στα μαθηματικά.

Αντίστοιχα, όσον αφορά τη σχέση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των κοριτσιών στη γλώσσα και στα μαθηματικά αναδείχτηκε πως οι μεταβλητές παρουσιάζουν μέτρια αναλογική σχέση. Από τη βιβλιογραφία αναδεικνύεται πως αρκετοί εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι τα κορίτσια προσπαθούν για να επιτύχουν υψηλές επιδόσεις στη γλώσσα και στα μαθηματικά (Tiedemann, 2000· Muntoni & Retelsdorf, 2015· Dersch et al., 2022· Doornkamp et al., 2022). Έτσι διαφαίνεται πως οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν πως επιδόσεις των κοριτσιών σε γλώσσα και μαθηματικά είναι αποτέλεσμα ενασχόλησής τους με τα μαθήματα και μάλιστα από την παρούσα έρευνα οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως οι επιδόσεις τους στα δύο μαθήματα έχουν και μέτρια αναλογική σχέση.

Όσον αφορά τη σχέση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των αγοριών στη γλώσσα και των κοριτσιών στα μαθηματικά αναδείχτηκε πως οι μεταβλητές παρουσιάζουν μικρή αναλογική σχέση. Όμως, όσον αφορά τη σχέση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επίδοση των κοριτσιών στη γλώσσα και των αγοριών στα μαθηματικά αναδείχτηκε πως οι μεταβλητές παρουσιάζουν μέτρια αναλογική σχέση. Αναδεικνύονται και πάλι τα στερεότυπα πως τα αγόρια έχουν υψηλές επιδόσεις στα μαθηματικά και τα κορίτσια στη γλώσσα (Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 2008· Ifegbesan, 2010· Mwachinda, 2011· Lavy & Sand, 2018· Morrissette et al., 2018· Tahseldar, 2018· Li et al., 2021). Αυτό το εύρημα όμως, έρχεται σε αντίθεση με την έρευνα των Παπαπάνου & συν. (2007) όπου οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι τα κορίτσια εμφανίζουν μεγαλύτερες επιδόσεις από τα αγόρια στα μαθηματικά.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι συσχετισμοί των απόψεων των εκπαιδευτικών της παρούσας έρευνας σχετικά με την επίδοση των αγοριών και κοριτσιών στο μάθημα της γλώσσας. Διαφάνηκε πως οι μεταβλητές παρουσιάζουν ισχυρή αναλογική σχέση. Δηλαδή, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως στη γλώσσα όταν οι επιδόσεις του ενός φύλου αυξάνονται, τότε αυξάνονται και οι επιδόσεις του άλλου φύλου και αντίστοιχα όταν μειώνονται οι επιδόσεις του

ενός, τότε μειώνονται και οι επιδόσεις του άλλου. Στην έρευνα των Agarwal & Shukla (2017), οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι δεν υπάρχουν διαφορές στις επιδόσεις των αγοριών και κοριτσιών στα μαθηματικά. Η παρούσα έρευνα επιπρόσθετα αναδεικνύει πως οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τις επιδόσεις αγοριών και κοριτσιών στη γλώσσα σχετίζονται και είναι ισχυρά αναλογικές. Αυτό δεν συμβαδίζει με έρευνες από τη βιβλιογραφία, όπου οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι τα κορίτσια παρουσιάζουν μεγαλύτερες επιδόσεις από τα αγόρια στη γλώσσα (Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 2008· Mwamwenda, 2011· Lavy & Sand, 2018· Li et al., 2021).

Τέλος, οι συσχετισμοί των απόψεων των εκπαιδευτικών της παρούσας έρευνας σχετικά με την επίδοση των αγοριών και κοριτσιών στο μάθημα των μαθηματικών, ανέδειξαν πως οι μεταβλητές παρουσιάζουν ισχυρή αναλογική σχέση, όπως και παραπάνω, για το μάθημα της γλώσσας. Δηλαδή, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως στα μαθηματικά όταν οι επιδόσεις του ενός φύλου αυξάνονται, τότε αυξάνονται και οι επιδόσεις του άλλου φύλου και αντίστροφα όταν μειώνονται οι επιδόσεις του ενός, τότε μειώνονται και οι επιδόσεις του άλλου. Στις έρευνες των Helwig et al. (2001) και των Leedy et al. (2003), οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως αγόρια και κορίτσια δεν παρουσιάζουν έμφυλες διαφορές στην επίδοσή τους στα μαθηματικά. Η παρούσα έρευνα επιπρόσθετα αναδεικνύει πως οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τις επιδόσεις αγοριών και κοριτσιών στα μαθηματικά είναι και ισχυρά αναλογικές. Σε αυτό δεν συμφωνούν έρευνες από τη βιβλιογραφία, όπου σε κάποιες οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι τα αγόρια έχουν μεγαλύτερη επίδοση στα μαθηματικά από τα κορίτσια (Φρόση & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 2008· Mwamwenda, 2011· Lavy & Sand, 2018· Li et al., 2021) και σε άλλες όπως αυτή των Παπαπάνου & συν. (2007) έχουν την πεποίθηση ότι τα κορίτσια έχουν μεγαλύτερες επιδόσεις στα μαθηματικά από ό,τι τα αγόρια.

Από τα παραπάνω διαφαίνεται πως ακόμα και οι εκπαιδευτικοί της ΘΕ ΕΚΠ60 του ΕΑΠ, οι οποίοι μελετούν στην συγκεκριμένη ενότητα και τα έμφυλα στερεότυπα (Οδηγός Σπουδών, 2022), εμφανίζουν έμφυλα στερεότυπα για τους μαθητές και μαθήτριες στα μαθηματικά (Πίνακας 2). Αναδείχτηκε από έρευνες, πως δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις επιδόσεις των αγοριών και μαθηματικών (Lindberg, Hyde, Petersen & Linn, 2010· Schleicher, 2019), αλλά ειδικά στην Ελλάδα τα κορίτσια εμφανίζουν μεγαλύτερες επιδόσεις στη γλώσσα, ιδιαίτερα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Schleicher, 2019).

Σε αυτή την έρευνα, διαφάνηκε πως οι απόψεις των εκπαιδευτικών είναι πιο στερεοτυπικές απέναντι στα κορίτσια και στα αγόρια κυρίως στο μάθημα της γλώσσας (Πίνακας 1) από ό,τι στα μαθηματικά (Πίνακας 2). Επίσης

στη διαθέσιμη βιβλιογραφία δεν υπάρχει πλήθος ερευνών που να συγκρίνει απόψεις εκπαιδευτικών για τις επιδόσεις αγοριών και κοριτσιών σε γλώσσα και μαθηματικά. Αναδείχτηκε πως οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι επιδόσεις των δύο φύλων είναι ανάλογες τόσο στη γλώσσα όσο και στα μαθηματικά (Πίνακας 3). Οπότε θεωρούν ότι όταν το ένα φύλο επιτυγχάνει σε κάποιο από τα δύο μαθήματα επιτυγχάνει το άλλο και όταν αποτυγχάνει, τότε αντίστοιχα αποτυγχάνει και το άλλο.

Τα έμφυλα στερεότυπα λοιπόν είναι διαχρονικά και δύσκολο να αλλάξουν, ακόμα και στην παρούσα έρευνα, όπου οι εκπαιδευτικοί τα μελετούν (Eurydice, 2010· Prentice & Carranza, 2003). Οι κοινωνικοί ρόλοι τόσο των αγοριών όσο και των κοριτσιών έχουν εξελιχθεί και διαφοροποιηθεί τα τελευταία χρόνια. Είναι επομένως λογικό στην παρούσα έρευνα, ενώ εμφανίζονται έμφυλα στερεότυπα στις απόψεις των εκπαιδευτικών να μην ταυτίζονται απόλυτα με τη βιβλιογραφία (Lopez-Zafra & Garcia-Retamero, 2012), αντικατοπτρίζοντας ένα κομμάτι πολιτισμού στην Ελλάδα, το έτος 2023.

Για να αποφευχθεί η πιθανότητα οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο με κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους (Paranastasiou, 2005) διασφαλίστηκε η ανωνυμία των συμμετεχόντων και εξασφαλίστηκε η αξιοπιστία και εγκυρότητα της έρευνας (Bryman, 2017). Σύμφωνα με τα παραπάνω, το ικανοποιητικό δείγμα σε σχέση με τον πληθυσμό που ερευνήθηκε και την πιθανοτική δειγματοληψία, τα αποτελέσματα μπορούν να γενικευτούν στον πληθυσμό της ΘΕ ΕΚΠ60 του ΕΑΠ, αλλά δεν μπορούν να γενικευτούν σε ευρύτερο πληθυσμό εκπαιδευτικών, όπως αυτόν των εκπαιδευτικών ολόκληρης της Ελλάδος.

Παρόλα αυτά, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας κρίνονται σημαντικά για την κατανόηση του τρόπου σκέψης των εκπαιδευτικών και τις διαφοροποιημένες προσδοκίες και συμπεριφορές τους απέναντι στους/στις μαθητές/τριες 2023 στην Ελλάδα. Για αυτό κρίνεται απαραίτητη η διεξαγωγή έρευνας σε περισσότερους εκπαιδευτικούς της Ελλάδος. Έτσι θα διαπιστωθεί αν εκείνα τα αποτελέσματα θα συγκλίνουν ή θα αποκλίνουν από την παρούσα έρευνα, επικεντρώνοντας στο αν οι απόψεις τους για τους/τις μαθητές/τριες στη γλώσσα και στα μαθηματικά σχετίζονται μεταξύ τους, κάτι που διαφαίνεται ως κενό στη βιβλιογραφία, όσο και καινούριο εύρημα στην παρούσα έρευνα.

Βιβλιογραφία

- Agarwal, C., & Shukla, N. M. (2017). A Study of In-service Teachers' Attitude Towards Gender Discrimination. *Educational Quest*, 8(1), 187. Doi: 10.5958/2230-7311.2017.00028.9

- Ambrosewicz-Jacobs, J. (2003). *Me us them: ethnic prejudices among youth and alternative methods of education: the case of Poland*. Cracow: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas.
- Arnot, M. (2006). *Διαδικασίες αναπαραγωγής του φύλου. Εκπαιδευτική θεωρία και φεμινιστικές πολιτικές*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Bordalo, P., Coffman, K., Gennaioli, N., & Shleifer, A. (2019). Beliefs about gender. *American Economic Review*, 109(3), 739-73. Doi: 10.1257/aer.20170007
- Bryman, A. (2017). *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας* (Μτφρ. Π. Σακελλαρίου). Αθήνα: Gutenberg. (έτος έκδοσης πρωτοτύπου 2016)
- Butler, J. (1990). *Gender Trouble*. London: Routledge.
- Chionidou-Moskofoglou, M., & Chatzivasiliadou-Lekka, K. (2008). Teachers' perceptions about gender differences in Greek Primary School Mathematics classrooms. In *Promoting equity in maths achievement. The current discussion. Selected contributions from the proceedings of the Barcelona (25 January, 07) and the Paris (25 April, 07) workshops* (pp. 111-117). Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/267700275_Teachers'_perceptions_about_gender_differences_in_Greek_Primary_School_Mathematics_classrooms
- Δραγώνα, Θ. (2001). Κοινωνικές ταυτότητες / ετερότητες. Στο Θ. Δραγώνα, Ε. Σκούρτου & Α. Φραγκουδάκη (2001). *Εκπαίδευση: Πολιτισμικές Διαφορές και κοινωνικές ανισότητες. Τόμος Α: Κοινωνικές Ταυτότητες/Ετερότητες-Κοινωνικές Ανισότητες, Διγλωσσία και Σχολείο* (σσ. 29-67). Πάτρα: ΕΑΠ.
- Δραγώνα, Θ. (2004). *Προκαταλήψεις και Στερεότυπα. Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων*. ΥΠΕΠΘ: Πανεπιστήμιο Αθηνών, ΕΠΕΑΕΚ 2002-2004.
- Delphy, Ch., (2008). *Classer, dominer: Qui sont les "autres"?* Paris: La fabrique.
- Dersch, A. S., Heyder, A., & Eitel, A. (2022). Exploring the Nature of Teachers' Math-Gender Stereotypes: The Math-Gender Misconception Questionnaire. *Frontiers in psychology*, 1728. Doi: 10.3389/fpsyg.2022.820254
- Doornkamp, L., Van der Pol, L. D., Groeneveld, S., Mesman, J., Endendijk, J. J., & Groeneveld, M. G. (2022). Understanding gender bias in teachers' grading: The role of gender stereotypical beliefs. *Teaching and Teacher Education*, 118, 103826. Doi: 10.1016/j.tate.2022.103826
- Eurydice. (2010). *Διαφορές των Φύλων στο Εκπαιδευτικό Επίτευγμα: Μελέτη για τα Μέτρα που Λαμβάνονται και την Κατάσταση που Επικρατεί στην Ευ-*

- ρώπη Σήμερα. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.
- Helwig, R., Anderson, L., & Tindal, G. (2001). Influence of elementary student gender on teachers' perceptions of mathematics achievement. *The Journal of Educational Research*, 95(2), 93-102. Doi: 10.1080/00220670109596577
- Θεοδωράκη, Α., & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Β. (2007). *Κορίτσια και θετικές επιπτώσεις: οι αντιλήψεις των δασκάλων του Δημοτικού Σχολείου για τα μαθήματα και τα επαγγέλματα των θετικών επιστημών με την οπτική του φύλου. Ανακοίνωση στο 5ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π, Μέτσοβο. Ανακτήθηκε από http://old.ntua.gr/MIRC/5th_conference/ergasies/46%20%CE%98%CE%95%CE%9F%CE%94%CE%A9%CE%A1%CE%91%CE%9A%CE%97%20%CE%91%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%9D%CE%97%20%CE%94%CE%95%CE%9B%CE%97%CE%93%CE%99%CE%91%CE%9D%CE%9D%CE%97%20-%20%CE%9A%CE%9F%CE%A5%CE%99%CE%9C%CE%A4%CE%96%CE%97.pdf*
- Ifegbesan, A. (2010). Gender-Stereotypes Belief and Practices in the Classroom: The Nigerian Post-Primary School Teachers. *Global Journal of Human Social Science*, 10, 29-39. Retrieved from <https://socialscienceresearch.org/index.php/GJHSS/article/view/62>
- Κανταρτζή, Ε. (2003). *Τα στερεότυπα του ρόλου των φύλων στα σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού σχολείου*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Κατσή, Α., Σιδερίδης, Γ., & Εμβαλωτής, Α. (2010). *Στατιστικές μέθοδοι στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Τόπος.
- Kollmayer, M., Schobe, B., & Spiel, C., (2018). Gender stereotypes in education: Development, consequences, and interventions. *European Journal of Developmental Psychology*, 15(4), 361–377. Doi: 10.1080/17405629.2016.1193483
- Lavy, V., & Sand, E. (2018). On the origins of gender gaps in human capital: Short-and long-term consequences of teachers' biases. *Journal of Public Economics*, 167, 263-279. Doi: 10.1016/j.jpubeco.2018.09.007
- Leedy, M. G., LaLonde, D., & Runk, K. (2003). Gender equity in mathematics: Beliefs of students, parents, and teachers. *School science and mathematics*, 103(6), 285-292. Doi: 10.1111/j.1949-8594.2003.tb18151.x
- Li, J., McLellan, R., & Forbes, K. (2021). Investigating EFL teachers' gender-stereotypical beliefs about learners: A mixed-methods study. *Cambridge Journal of Education*, 51(1), 19-44. Doi: 10.1080/0305764X.2020.1772720
- Lindberg, S. M., Hyde, J. S., Petersen, J. L., & Linn, M. C. (2010). New trends in gender and mathematics performance: a meta-analysis. *Psychological bulletin*, 136(6), 1123-1135. Doi: 10.1037/a0021276

- Lopez-Zafra, E., & Garcia-Retamero, R. (2012). Do gender stereotypes change? The dynamic of gender stereotypes in Spain. *Journal of Gender Studies*, 21(2), 169-183. Doi: 10.1080/09589236.2012.661580
- Μαραγκουδάκη, Ε. (2005). *Εκπαίδευση και διάκριση φύλων. Παιδικά αναγνώσματα στο νηπιαγωγείο* (4η έκδ.). Αθήνα: Οδυσσέας.
- Μαραγκουδάκη, Ε. (2008). Ο παράγοντας φύλο στη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια εκπαίδευση: όψεις συνέχειας και μεταβολής. Στο Β. Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Σ. Ζιώγου-Καραστεργίου & Λ. Φρόση (επιμ.), *Φύλο και εκπαιδευτική πραγματικότητα στην Ελλάδα: Προωθώντας παρεμβάσεις για την ισότητα των φύλων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα* (κεφ. 1). Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.).
- Morrisette, V., Jesme, S., & Hunter, C. (2018). Teacher and administrator perceptions of gender in the classroom. *Educational Studies*, 44(3), 295-312. Doi: 10.1080/03055698.2017.1373631
- Muntoni, F., & Retelsdorf, J. (2018). Gender-specific teacher expectations in reading—The role of teachers' gender stereotypes. *Contemporary Educational Psychology*, 54, 212-220. Doi: 10.1016/j.cedpsych.2018.06.012
- Mwamwenda, T. S. (2011). Teachers' Gender Stereotypes in South Africa: A Case Study. *Journal of Psychology in Africa*, 21(4), 611-613. Doi: 10.1080/14330237.2011.10820508
- Nurlu, Ö. (2017). Developing a Teachers' Gender Stereotype Scale toward Mathematics. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 10(2), 287-299. Doi: 10.26822/iejee.2017236124
- Οδηγός Σπουδών. (2022). Ανακτήθηκε 8 Ιανουαρίου, 2023, από <https://www.eap.gr/education/odigos-spoudwn-eap/>
- Oakley, A. (1972). *Sex, Gender, Society*. New York: Harper Colophon Books.
- Παπαπάνου, Ι., Ραβάνης, Κ., & Δεληγιάννη, Β. (2007). Στάσεις και αντιλήψεις εκπαιδευτικών των θετικών επιστημών για τον παράγοντα «φύλο» στην εκπαίδευση. Στο Ε. Ντρενογιάννη, Φ. Σέρογλου & Ε. Τρέσσου (επιμ.), *Φύλο και Εκπαίδευση: Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες και Νέες Τεχνολογίες* (σσ. 143-159). Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.
- Papanastasiou, E. C. (2005). Factor structure of the "Attitudes Toward Research" scale. *Statistics education research journal*, 4(1), 16-26. Doi: 10.1037/t64085-000
- Plante, I., Theoret, M., & Favreau, O. E. (2009). Student gender stereotypes: Contrasting the perceived maleness and femaleness of mathematics and language. *Educational psychology*, 29(4), 385-405. Doi: 10.1080/01443410902971500
- Plous, S. (2003). The psychology of prejudice, stereotyping, and

- discrimination: An overview. In S. Plous (ed.), *Understanding prejudice and discrimination* (pp. 3–48). McGraw-Hill. Retrieved from <https://psycnet.apa.org/record/2003-06587-001>
- Prentice, D. A., & Carranza, E. (2003). Sustaining cultural beliefs in the face of their violation: The case of gender stereotypes. In M. Schaller & C. S. Crandall (eds.), *The Psychological Foundations of Culture* (pp. 259–280). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Retelsdorf, J., Schwartz, K., & Asbrock, F. (2015). “Michael can’t read!” Teachers’ gender stereotypes and boys’ reading self-concept. *Journal of educational psychology*, *107*(1), 186. Doi: 10.1037/a0037107
- Schleicher, A. (2019). *PISA 2018. Insights and Interpretations*. Paris: OECD Publishing.
- Tahseldar, M. M. T. (2018). Investigating teachers gender-stereotyped performance in Beirut private schools. *International Journal of Humanities Social Sciences and Education (IJHSSE)*, *5*(8), 244-268. Doi: 10.20431/2349-0381.0508021
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (2004). The Social Identity Theory of Intergroup Behavior. In J. T. Jost & J. Sidanius (eds.), *Key readings in social psychology. Political psychology: Key readings* (pp. 276–293). Psychology Press. Doi: 10.4324/9780203505984-16
- Telioussi, V., Zafiri, M., & Pliogou, V. (2020). Occupation and Gender Stereotypes in Primary School: The Case of the English Language Coursebooks in Greek Primary Schools. *Universal Journal of Educational Research*, *8*(4), 1135-1148. Doi: 10.13189/ujer.2020.080403
- Tiedemann, J. (2000). Gender-related beliefs of teachers in elementary school mathematics. *Educational studies in Mathematics*, *41*(2), 191-207. Doi: 10.1023/A:1003953801526
- Tiedemann, J. (2002). Teachers’ gender stereotypes as determinants of teacher perceptions in elementary school mathematics. *Educational Studies in mathematics*, *50*(1), 49-62. Doi: 10.1023/A:1020518104346
- Φρειδερίκου, Α., & Φολερού, Φ. (2007). Το σχολείο “χτίστης και χαλαστής” του στερεότυπου του φύλου. Στο Ε. Μαραγκουδάκη (επιμ.), *Εισαγωγή θεμάτων για την προώθηση των φύλων στην εκπαιδευτική διαδικασία* (σσ. 127-141). Ιωάννινα: «Λιθογραφία» Ι. Αντωνιάδης - Θ. Ψαρράς.
- Φρόση, Λ., & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Β. (2008). Απόψεις και προσδοκίες εκπαιδευτικών για τα αγόρια και τα κορίτσια στο σχολείο. Στο Β. Δεληγιάννη-Κουϊμτζή (επιμ.), *Εκπαιδευτικοί και Φύλο* (σσ. 237-253). Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας. (Κ.Ε.Θ.Ι.).

Abstract

People distinguish men and women according to their gender and they give them arbitrary characteristics. This research aims in investigating teachers' opinions of unit ΕΚΠ60 of ΕΑΠ, regarding gender stereotypes in language and mathematics. Through Qualitative strategy, 171 teachers, with 5 Likert type choices, chose the degree of agreement or disagreement with the written statements. The validity and reliability of this research was ensured. The majority of teachers' opinions seems to be stereotypic, mainly towards girls, but for boys their opinions seem to be more neutral. More teachers seem to agree on boys' success in mathematics, though they seem to be more neutral on girls' success in mathematics. After the correlation of their opinions regarding boys and girls it seems that their opinions are related, especially in the same subject where the correlations are strong and analog. This research confirms some researches about gender stereotypes while it does not confirm others.

Key-words: Gender stereotypes, teachers' opinions, language, mathematics.

Νικόλαος Καμίτσιος

Εκπαιδευτικός ΠΕ02, ΠΕ70, Master in Educational Sciences

Αγχιάλου 3, Νέα Σμύρνη 171 24

Τηλ.: 6942431896

E-mail: nkamitsios@hotmail.com